

Н. Кон, Позив на ѓеноцид
– Миш о свейској завери Јевреја и
Прошкололи сионских мудраца,
Матица српска, Нови Сад, 1996, 328 стр.

Ова књига се у нашој средини појавила 30 година након првог свог издања, што не значи да је због тога њена актуелност мања. Напротив, реч је о оној врсти дела која успевају да поставу референтне тачке у својим областима, према којима се мора оријентисати свако ново истраживање. Осим тога, Конова књига може да послужи и као изврстан методолошки узор. У њему се подробно и са свих страна прати развој једне необичне појаве, мита о светској завери Јевреја крунисаног опскурним „Протоколина сионских мудраца“. На први поглед, реч је о специјалистичкој студији, што књига и јесте, али је она и далеко више од тога. Прво, праћењем развоја те опаке опсене, писац успева да да и општу слику односа Јевреја и околног света. Друго, сама та прича је толико узбудљива и заплетена да се читалац осећа као да прати компликовани заплет Ле Кареових шпијунских романа (што, на неки начин, историја „Протокола“ и јесте). Фасцинантно је како се комбинацијом аутентичних докумената, наивних општинских спискова, либералних драма и готских романа стварао један од најотровнијих производа људског ума.

Реч је, дакле, о миту о завери Јевреја против света, једном од оних, како би А. Митровић рекао, „плавних митова“, који при мањку правих сазнања, а вишку заблуда и нетрпеливости, утичу на стварање историјске свести. Мит о светској завери Јевреја је изданак средњовековних схватања о јеврејској демонској природи. У време опште еманципације и секуларизације европског друштва, непријатељи Модерне са разних идејних полазишта, најчешће традиционалистичких, у Јеврејима су спознали инкарнацију модерности (Кон, стр. 22). Још у време Рестаурације Јевреји су повезани са масонима и окривљени за Француску револуцију којом су, као и америчком, изједначени са осталим грађанима. Наполеон је 1806. сазвао „Велики санхедрин“, што је надахнуло један од првих модерних списа о јеврејској завери Симонинијево писмо, које је допунио један британски ултраконзервативац Бару 1820. године. Све до педесетих година XIX века такви списи су незапажени. Тада их открива немачка екстремна десница, која се мучи са изазовима транзиције свога друштва. Поштански чиновник Херман Гедше, алијас сер Џон Ретклиф је у једном листу, који су финансирали крупни земљопоседници 1868. године у романескној форми описао сусрет Сатане са вођама јеврејских племена на гробљу у Прагу. Договарају се како да потчине хришћане, развојем индустрије, либерализма и борбом против аристократије и цркве. Свременом је у издањима по средњој Европи, Француској и Русији, сер Џон Ретклиф постао велики рабин Ретклиф, а говори јеврејских представника су се стопили у „Рабинов говор“. Тако је епизода готског романа добила ауторитет званичног јеврејског програма и у доба нацизма, постала је обавезна школска литература. Већ 1869. године у Француској се појављује следећи извор *Прошкола*, књига Гуњоа де Мусоа о Јеврејима и јудаизацији хришћана, пуна описа жртвовања деце, сатанског култа и

сексуалних оргија, што су све спроводили мајстори Кабале. Тог ултрамонтанског католика је благословио папа Пије IX и нашао је следбенике у неким католичким свештеницима, међу којима је опат Шаботи нашао „докуменат” о јеврејској завери из XV века, заправо сатиричан текст објављен у јеврејском научном часопису. Карактеристично је да се антисемитизам у Француској расцветаво у руралним областима где није било Јевреја. Било је Француза (Едуар Друмон) који су сматрали да треба опонашати Немце и њихов антисемитизам. У Русији је антисемитизам нашао на плодно тле, јер су Јевреји били бројни, али изоловани и јер су конзервативни кругови користили антисемитизам у борби против реформи. Тамо се израдом антисемитских радова бавила и полиција. Покрштени Јеврејин Брафман је деловодни протокол јеврејске општине (кахала) Минск преправио у „Кахал” приручник за отимање имовине од хришћана. Брафман је „раскринкао” хуманитарну јеврејску организацију „Alliance Israelite Universelle” као стожер јеврејске завере. Један други верски отпадник Лутостански, католички распоп који је постао православни богослов, написао је књигу о употреби хришћанске крви у јеврејском верском обреду. После убиства цара Александра II, човек за кога Кон каже да је пореклом из Србије, Милингер, алијас Осман-бег, алијас Кибридли Зејд, открио је да су руског цара убили Јевреји уз помоћ Карла Маркса из Берлина (сиц!). Такве непрецизности збиља указују на Балканца, мада би се рекло, да, судећи да је писао на немачком, пре реч о некаквом пречанском авантуристи. Тај Србин у мисији спасавања православља за новац (који је тражио од Александрије до Петербурга) пронашао је тајне документе, које показују јеврејску стратегију против Русије. Осман-бег је први поменуо могућност исељавања Јевреја у Африку, па и могућност потпуног истребљења. И у погледу форме доста је утицао на „Протоколе”.

Почетком XX века, коначно долази до најранијих верзија „Протокола”, коју издају два Молдавца-црностатинаша, Крушеван и Бутми, 1903. године. Светску верзију „Протокола” створио је Сегеј Нилски 1905. године.

Сами „Протоколи” су настали прерадом Жוליјевог комада „Разговори на оном свету између Монтескијеа и Макијавелија”, критиком Наполеона III, објављеном у избеглиштву у Женеви 1864. године. Иронијом судбине, луцидна одбрана либерализма и антиципација ауторитаризма дала је најубедљивије делове „Протокола” који изгледају као да проричу модерне тоталитаризме (Кон, стр. 71). „Разговоре” је у „Протоколе” превео Пјотр Иванович Раковски, шеф заграничног одељења Охране, иначе као и сви раније поменути, бивши симпатизер револуционара, дакле „пребег”. Уживао је у кривотворењу докумената, стварању и откривању лажних завера. Рачковски се повезао са бившим развратником и расипником, а потоњим верским мистиком Сергејом Нилским у борби против некаквог Француза, личног царичног исцелитеља, кога су на двор довеле црногорске принцезе. Филипа је требало повезати са јудеомасонском завером описаном у „Протокоlima”. Иначе, биографију Нилског је објавио извесни Жевахов у Новом Саду 1936. године.

Међутим, „Протоколи” су настали нешто раније и са другом сврхом. Писани су, судећи по алузијама на француске унутрашње прилике, 1897. или 1898. године у Паризу, али су дело руске Охране, тј. самог Рачковског. Они су имали неколико додатних функција осим распиравања антисемитизма. Прву, да компромићују Витеа, либералног реформатора, као оружје сионских мудраца не би ли отклонили

цара Николаја II од Витеових реформи. Изгледа да је део текста написао Витеов противник Де Сион, љути непријатељ Рачковског, као сатиру упућену на рачун Витеа. Оригинал је Рачковски отео из Де Сионове виле, и Охрана га је користила да компромитује Де Сиона. Цар Николај II је приметио „Протоколе” у време револуције 1905. године и био је фасциниран. Међутим када му је Столипин доказао да су фалсификат, одустао је од намере да их користи за антисемитску пропаганду. Још једним ироничним обратом историје, царичина смрт ће дати значај протоколима. Она је била мањи антисемита од цара, али је случајем, пред смрт читала „Библију”, „Рат и мир” и „Велико у малом” Сергеја Нилског, где су дати „Протоколи” са коментарима. Успут је урезивала и кукасте крестове по прозорима. Ствари су се поклопиле: царичина смрт је доказ да долази владавина јеврејског Антихриста у виду болшевика. Јудео-масонска завера је преименована у јудео-комунистичку. Двојица белих официра – Шабелски-Борк (атентатор на Миљукова, који је у покушају тог атентата убио оца Владимира Набокова) и Винберг, објављују их у Берлину 1919. године, у листу антисемитског удружења „Auf Vorposten”. За годину дана је продато 120.000 примерака. Ратенаове убице су сметале да је он један од сионских мудраца у њима описан. „Протоколи” су отад метастазирали широм света, утичући на многе угледне луде, па и на самог Хенрија Форда. Најстрашнију употребу добили су у „коначном решењу”, послуживши као грозни алиби, а у неким случајевима као вернички кодекс за холокауст.

Изузетно је занимљиво закључно поглавље књиге, које нема директну везу са „Протоколима”, али које приступа антисемитизму као колективној психопатолошкој појави. Оживљена демонолошка слика из средњег века је у време холокауста била веома актуелна. У „Протоколима” је справљена најубиственија смеша древног сујеверја и модерних оптужби. Занимљив је психоаналитички приступ по коме је Јеврејин доживљаван као „лош отац” који се доживљава инфантилно, као прогонитељ и мучитељ. Јевреји су одувек приказивани као старци који муче хришћанску децу, а старе хасиде са брадом су злостављале немачке трупе. У ствари, како је Ернст Зимел писао још 1946. године, у истребљавању Јевреја је дошло до масовне психозе параноидно-шизофреничног типа и поред тога што су појединачно целати били „нормални” људи, који су, терани властитим осећањем кривице, прихватили мит о „светској завери”.

Да ли су такви злокобни митови иза нас? Чињеница на коју је указао Л. Секел, да је само после 1991. године у СР Југославији објављено више од 10 издања „Протокола”, наводи нас на опрез. Та књига представља узор према коме пре свега ми историчари треба да разобличујемо и остале зле митове.

Предрај Ј. Марковић